

Obsah

Prolog	10
Dějiny divadla a divadelní historiografie	10
Nutná změna perspektivy	12
Hlavní proud.....	13
Hlavní otázky, omezení a cíle	15
Periodizace	15
Členění kapitol.....	17
1 Divadlo před 5. stoletím	20
1.1 Rané formy divadla	21
1.2 K počátkům řecké tragédie	27
1.2.1 Tragédie bez Dionýsa?.....	29
1.2.2 Existovala by tragédie bez Dionýsů?	29
1.2.3 Dionýsos	32
1.2.4 Od diachronního k synchronnímu	34
1.3 Mimos, flyacká a atellanská fraška a pantomimus	36
1.3.1 Mimos	36
1.3.2 Dórská a flyacká fraška	38
1.3.3 Atellana	40
1.3.4 Pantomimus coby samostatná divadelní forma	41
1.4 Spektrum římských her	42
1.4.1 Hry v cirku	43
1.4.2 Gladiátorské zápasy.....	44
1.4.3 Scénické hry.....	45
1.5 K odmítání divadla vede konkurence	47
1.5.1 Filozofický diskurz namířený proti divadlu	47
1.5.2 Herectví jako služební prostředek pro rétory.....	50
1.5.3 Návist křesťanství vůči divadlu	51
1.6 Od tančistiště k teatru	54
1.6.1 K vývoji antického divadelního prostoru.....	54
1.6.2 K řecko-římské divadelní technice	59
1.6.3 Hlavní rozdíly ve stavbě divadel.....	63

2 Křesťanství a divadlo od 5. do 16. století	66
2.1 Scény pokání	66
2.1.1 Klatba, acht, veřejné a osobní pokání	67
2.1.2 Halberstadtská hra na Adama jako variace na veřejné pokání	70
2.2 Teorie tropů a duchovních her	74
2.2.1 Velikonoční liturgie a slavnosti	75
2.2.2 Velikonoční hry	77
2.2.3 Duchovní hry a jejich cykly	80
2.3 Blázen a obrácení	83
2.3.1 Ke genealogii bláznů	83
2.3.2 Středověká postava blázna v souvislostech	85
2.4 Údajné divadelní vakuum	91
2.4.1 Slavnosti vzkříšení	92
2.4.2 Herodeské hry	94
2.4.3 Liturgie jako drama	96
2.4.4 Zákazy hraní pro mimy	97
2.4.5 Dramata Hrotsvity z Gandersheimu	99
2.4.6 Humanistická alternativa ke křesťanskému „druhému zrození“	100
2.5 K vyloučení giullerie	102
2.5.1 Dělení tuláků	103
2.5.2 Výtky kléru vůči příslušníkům giullerie	105
2.5.3 Sankce: exkomunikace, právní (ne)způsobilost	107
2.6 Sukcesivní a simultánní jeviště	109
2.6.1 Mělká simultánní jeviště	110
2.6.2 Prostorová simultánní jeviště	113
3 Humanismus a komedie v 15. a 16. století	118
3.1 Člověkem být, člověkem se jevit nebo člověka hrát	119
3.1.1 Vladaři novověku – účel světí prostředky	120
3.1.2 Herecké umění v životě u dvora	121
3.2 Humanistické divadlo jako nástroj reprodukce dramatu	124
3.2.1 Pomponius Laetus – od průvodu k divadlu	125
3.2.2 K repertoáru Accademie Romana	127
3.2.3 Rétorické a činoherní umění Pomponiovců	128
3.3 Italská komedie	132
3.3.1 Spor o původ	134
3.3.2 Varianty komedie dell'arte	137
3.3.3 Comédie italienne ve Francii	139

3.4 Slavnost jako syntéza umění	144
3.4.1 Medicejská svatba v r. 1589	144
3.5 Humanistické odmítání divadla	151
3.5.1 Odmítání divadla života	151
3.5.2 K postavení divadla v rámci renesančních společenských utopí .	154
3.6 Krásné město na jevišti	158
3.6.1 Jeviště humanistického divadla	158
3.6.2 Sebastiano Serlio a jeviště se zástěnami	161
3.6.3 Otočné hranoly podle Vitruvia	163
3.6.4 Architektonické jeviště v Teatro Olimpico ve Vicenze	165
4 Svět je (a není) divadlo – 17. století	168
4.1 Divadlo života namísto metafory světa jako divadla	169
4.1.1 Metafora světa jako divadla	169
4.1.2 Divadlo života na příkladu demonstrací moci	174
4.2 Autos sacramentales, dvorská divadla a comedias ve Španělsku	178
4.2.1 Autos sacramentales	179
4.2.2 Dvorské divadlo italského ražení	180
4.2.3 Comedias v corrales	182
4.3 Komédie dell'arte a její konkurenti v Paříži	184
4.3.1 Jarmareční umělci – příklad Tabarina	185
4.3.2 Šlechtické paláce jako divadla – příklad Hôtel de Bourgogne	187
4.3.3 Molière adaptuje italskou komedii	189
4.3.4 Klasicistní tragédie	191
4.3.5 Ancienne Troupe de la Comédie-italienne do r. 1697	193
4.4 Svět v jezuitském divadle	195
4.4.1 Představa theatra mundi se prosazuje školní výukou	196
4.4.2 Přehled některých forem jezuitského divadla	196
4.4.3 Od dramatu k představení	199
4.5 Rozkvět a zákaz – anglické divadlo na přelomu století	202
4.5.1 Alžbětinské divadlo	203
4.5.2 Protidivadelní hnutí ústí v zákaz divadla v letech 1642–1660	206
4.6 Jeviště pódiová, perspektivní a s kulisami	210
4.6.1 Pódiové jeviště	210
4.6.2 Dva příklady perspektivních jevišť	213
4.6.3 Jeviště s kulisami	217

5	Myšlenka národního a praxe dvorského divadla – 18. století	222
5.1	Od kritiky chování šlechty k veristickému hereckému stylu	222
	5.1.1 Měšťanské chování proti dvorskému herectví	223
	5.1.2 Výuka chování pomocí divadla – Ackermannova trupa	224
	5.1.3 Herecký styl německého měšťanského divadla	226
	5.1.4 Bonton a divadlo života	227
5.2	Od tělesného umění k dramatu	230
	5.2.1 Reformní snahy Luigi Riccobonih	230
	5.2.2 Zliterárnění divadla Carla Goldonih	234
5.3	Hanswurst a kočovné jeviště	237
	5.3.1 Faust a Pickelhering u Johannese Veltena	238
	5.3.2 Joseph Anton Stranitzky jako Hanswurst	240
	5.3.3 Hlavní a státní akce – sporný pojem	243
5.4	Měšťanské národní divadlo v Hamburku	246
	5.4.1 Myšlenka národního divadla	247
	5.4.2 Konrad Ernst Ackermann otvírá v r. 1765 divadlo v Hamburku	248
	5.4.3 Hamburský podnik – záměr a skutečnost	250
5.5	Působení Velké francouzské revoluce	254
	5.5.1 Nutnost kompromisu	254
	5.5.2 Dramata pro a proti revoluci	257
	5.5.3 Vítězství triviálnosti	261
5.6	Příležitostná jeviště a kamenná divadla	263
	5.6.1 Jeviště s kulisami v operním divadle	264
	5.6.2 Příležitostná jeviště	267
	5.6.3 Divácké konvence	267
6	Divadelní reformy a reformátoři – 19. století	272
6.1	Reglementace chování a herecké umění	273
	6.1.1 Přirozenost versus umění – herecké styly na počátku 19. století	273
	6.1.2 Vražda Augusta von Kotzebue posiluje divadelní cenzuru	275
6.2	Katynka z Heilbronn ve Vídni	278
	6.2.1 Dají se představení rekonstruovat?	278
	6.2.2 Pokus o rekonstrukci	280
6.3	Divadelní hra proti cenzuře	288
	6.3.1 Johann Nepomuk Nestroy	288
	6.3.2 Herec jako dramatik	290
	6.3.3 Ani resonér, ani Hanswurst – Nestroy je neuchopitelný	293

6.4 Moderní organizace divadla	296
6.4.1 Cíle reformy	296
6.4.2 K reformě Heinricha Laubeho	298
6.4.3 Meiningenské dvorské divadlo	300
6.5 Literární směr	303
6.5.1 Výmarský styl	304
6.5.2 Goethova pravidla	306
6.5.3 Vzdorný herec Carl Reinhold	307
6.6 Kukátko a abstrakce	310
6.6.1 Nedokonalé shakespeareovské jeviště	311
6.6.2 Divadlo Festspielhaus Richarda Wagnera v r. 1876	313
6.6.3 Adolphe Appia a jeho reformní návrhy	315
7 Mýtus diferenciacie – 20. století	320
7.1 Ne všichni hrají divadlo	321
7.1.1 Pochody a průvody, slavnosti	322
7.1.2 Teatralizace společnosti	323
7.2 Režijní ofenzíva	324
7.2.1 Nekompromisní režisér	325
7.2.2 Kolektivní experimenty	327
7.3 Divadlo jako perturbace	328
7.3.1 Politické divadlo	329
7.3.2 Postdramatické divadlo	330
7.4 Kontinuum forem	332
7.4.1 Formy divadla na příkladu Švýcarska	333
7.4.2 Hlad médií	335
7.5 Divadelní svoboda	336
7.5.1 Divadlo pod hákovým křížem	336
7.5.2 Směrnice	338
7.6 Mnohotvárné prostory	340
7.6.1 Optimální prostor	341
7.6.2 Akční umění v procesu určování hodnoty	342
Závěr	346
Seznam obrázků	349
Bibliografie	351
Jmenný rejstřík	363